

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria: 20 cor.
 pentru România: 10 cor.
 pentru Italia: 5 cor.
 pentru Franța: 2 cor.
 de Duminică pe un cor.
 pentru România și străinătate pe un
 40 franci.

Manuscrisurile se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un nr. garantat: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserțiu-
 nile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat:

Scrieri nebraucate nu se primesc.

Anul VIII.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 43.

Agitațiile guvernului.

Guvernul agită în străinătate în privința. El nu se mulțumește cu sancțiunea dată de faptelor sale parlamentului; nu e satisfăcut nici de aplausele opoziției; chiar și în țară unguerească întreg de s'ar ridica și ar protesta: rastigniți naționalitățile, nu-i un motiv suficient de puternic și o garanție destul de bună să poată s-o facă. Putem chiar să mergem mai departe și să zicem că nici cuvântul îndemnat al M. Sale nu-i dă liniștea deplină, pe care trebuie s-o aibă o conștiință curată. Ii mai trebuie guvernului un vot hotărâtor: e votul străinătății.

Presă străină a participat în mod viu la discuțiile asupra proiectului legii de instrucție.

Nu mai vorbim de presa din România, că de data asta a dovedit o atenție împreună cu multă cunoștință de cauză și a căutat principial sistemele politice, a căror scop este suprimarea mijloacelor de cultură a unui popor. Nu mai amintim de presa cehă și sârbească, în care s'au utilizat atâtea cuvinte cu scop de a îndupleca guvernul unguerească să revină asupra hotărârilor sale. Dar însăși Rusia și Germania s'au pronunțat defavorabil unor asalturi atât de sperate, amenințate de guvern în contra libertății culturale a naționalităților.

Guvernul s'a convins de importanța acestui semn ca cel dat de către ziarul »Nove Wremja« sau »Koelnische Zeitung«, care vine de loc la socoteală să se strice cu țările amice. Își dă seama de răspunderea ce o are față de țară și de viitorul țării. Sunt sute de motive pentru care Ungaria trebuie să menajeze diferite state și să evite orice acțiune, ce ar putea produce o schimbare radicală a sentimentelor față de țările poporului maghiar.

Aici era acum momentul, ca guvernul să recunoască greșala de a fi mers prea departe. Dacă, văzând desorganizarea pe toată linia a naționalităților, nu-i mai rămân de războiul intern anunțat de aceste țări, trebuia să considere cel puțin o soluție publică străină și să renunțe cu totul la planurile sale și ale lui Berzeviczy.

Ce face însă guvernul?

O ia pe o cale cu mult mai practică și mai probată. Se adresează câtorva țări europene, care în schimbul unor sume de bani fac servicii tuturor cercurilor oficiale. Astfel primesc a lua apărarea guvernului în proiectele sale și a răspunde la toate întrebările aduse până acum.

Pe calea asta însuși guvernul agită ziarul său, își laudă bunătatea și necesitatea legii proiectate, atacă violent naționali-

tățile și caută a convinge guvernele străine de îndreptățirea măsurilor sale.

Cel mai nou canal prin care guvernul lui Tisza se pune în legătură cu străinătatea este *Berliner Tagblatt*.

Acest mare ziar comercial, în numărul său dela 27 Octombrie, conține un articol lung despre proiectul legii de instrucție. Tonul articolului nu lasă nici o îndoială asupra inspirației și originii aceluia. E însuși guvernul care-și laudă marfa sa.

Pentru noi Românii acel articol conține o parte din cale afară *umilitoare*. Guvernul nu se mulțumește cu o justificare cinstită a procedurilor sale, ci recurge la calomniile, desgustare pentru ori ce om de bun simț.

Vorbind despre necesitatea introducerii unor măsuri de disciplinare mai severe, iată cum continuă autorul articolului menționat:

«Îndeosebi preoțimea *românească* și cea sîrbă se opune acestor măsuri. Școlile românești însă n'au fost până acum numai pe pînă de agitatori, a căror legătură cu străinătatea sunt cunoscute, dar ele au fost în același timp pe pînă pentru îndobitocirea poporului. O puternică intervenire în chestia acestor institute conduse cu deosebire de popi (Popen), care ei însuși stau aproape la același nivel cu analfabeții, se reclamă de urgență, iar dacă se va reuși a pune capăt agitațiilor acestor obscuri preoți, se va săvîrși în adevăr o faptă culturală».

Iată, preoți Români, cum agită guvernul împotriva voastră! Voi sunteți niște «obscuri» (Finsterlinge!) care contribuiți la îndobitocirea poporului! Sunteți niște analfabeți, bun cel mult de risul Europei. Poporul Român se afla într'un fel de stare asiatică și singurul mijloc de scăpare este europeanizarea lui prin învățarea așa de puțin asiaticii limbii maghiare.

Mulțumim deocamdată guvernului pentru demnitățile cu care-și susține cauza în străinătate.

Contra proiectului Berzeviczy.

Lupta împotriva proiectului Berzeviczy s'a început pe o linie cu mult mai întinsă decât credeau urzitorii neomenosului proiect. Atacate în însuș nervul vital al existenței lor, naționalitățile Ungariei toate se mișcă și-și ridică vocea lor de protestare.

Am comunicat cetitorilor noștri energica atitudine a celor 14 deputați Sași, care

au hotărât a lupta energie în parlament în contra proiectului, rezervându-și pe mai târziu consecvențele viitoarelor atitudini de partid. Am comunicat asemenea, că *superintendentul bisericii evanghelice sârbești* și-au motivat într'un memorandum excepțiunile împotriva proiectului.

Biserica noastră gr. or. română a prezentat și ea un Memorand semnat de episcopatul nostru, care însă până acum n'a fost dat publicității. Sperăm că n'a fost făcut acesta numai pentru cartoanele ministrului din Budapesta. Credincioșii bisericii noastre ar avea dreptul să cunoască exact textul înaintat ministrului în aceasta afacere.

Blajul s'a rostit și dînsul, — ne rezervăm a aprecia ulterior după merit, forma și chipul demersurilor — împotriva proiectului.

Episcopatul sârbească, după cum se depeșează din Carloviț cu datul de 1 Noiembrie c., a. a însărcinat pe episcopul Timișoara Dr. George Letici, cu redactarea unui memorandum, împotriva proiectului și a hotărât, că dacă excepțiunile episcopatului nu vor fi luate în considerare, să-l combată aspru în Casa Magnaților.

Valurile sunt sbiciuite însă cu mult mai adînc decît să miște numai suprafața și suntem informați că în timpul cel mai scurt, poporul român de pretutindenea în adunări publice își va ridica vocea sa de protestare.

Am comunicat erii cetitorilor numărului nostru de toate zilele manifestațiunea impozantă din Ilia, unde peste 2000 de cetățeni Români, fiind în mijlocurile și deputatul lor Dr. Aurel Vlad, au osîndit planul criminal ce s'ascunde în umbra acestui proiect împotriva noastră.

Și vor urma toate centrele românești, făcându-și datoria toți fiți buni ai neamului nostru atât de nefericit.

Ziarele de ieri din Budapesta au înregistrat toate următorul comunicat:

«Ministrul de culte și instrucțiune publică, precum se comunică, mîne va merge la Viena. Călătoria ministrului s'aduce în legătură cu sgomotul naționalităților ce-l fac împotriva proiectului Berzeviczy. Ministrul va liniști pe Majestatea Sa cu privire la unele dispozițiuni ale proiectului.»

Și pe când în chipul acesta toate și totul se mișcă ca în vremuri de restrîcție, cei 9

deputați, cari au supt și ei lapte românesc la sînul maicelor lor, tac mulcomi, speriați de deșteptarea asta generală a sentimentului național, timizi d-a nu cădea în disgrația stăpînului și oferind priveliștea dela care se întoarce bunul simț: *a rămînea lângă oala cu carne și cu prețul tradării de neam!*

Bartha Miklós, într'un articol publicat în „M-g.” de Mercuri, dăscălește aspru pe îngrășii de Români cari lărmuiesc împotriva proiectului Berzeviczy și în special e indignat pe cercul Dobret și pe deputatul Vlad, pe care-i bagatelizează dela o înălțime suverană. Bartha Miklós bagatelizând pe cineva! Pentru asta nu putem avea decât — suris. Când dl Bartha se dă pe sine termin de compar. ție, atunci își poate cunoaște valoarea și cel din urmă fruntaș Român. Asta cu privire la calificarea politică, în unele lucruri însă, despre care ne-ar ști povesti mai ales Zsoldos Mihály și actele tribunalelor, recunoaștem, fruntașii și îndeosebi jurnaliștii români sunt cu totul neinițiați și fără școală.

Asemănări și deducții falze.

În totdeauna când e vorba d'o reformă oare-care, bărbații, pe cari îi privește, o discuție cu mai multă sau mai puțină patimă, ear în frământarea ideilor asupra chestiunii ce-i preocupase, adese-ori găsești asemănări și deducții falze, drept argumentele cele mai tari în susținerea ideilor lor.

Este de mare interes a ne opri asupra aceluia lucru și a-l reduce la adevărata lui valoare.

Aceasta cu atât mai vîrtos, pentru că în chestia catichizării, mulți oameni de altfel cu foarte multă bunăvoință față de preoțime, au atins o strună veche: *asemănarea noastră, a preoților români, cu cea at altor confesii, și, mai ales, cu preoții romano-catolici.*

Teza era pusă așa: de ce pot catichiza cu succes preoții romano-catolici, și de ce n'ar putea, bună-oară, și-ai noștri tot cu același succes să catichizeze, mai

ales, că din ce în ce o să avem preoți luminați, cu pregătiri tot atât de superioare ca ale romano-catolicilor?!

Aceasta era asemănarea. La prima ochire ți-se pare un adevăr curat ca lumina soarelui. Și uite, lucrul nu-i tocmai așa! Să-l analizăm cu sinceritate și aprinși de un dor înalt: de-a contribui cu toate puterile la înstăpînirea *adevărului real* asupra conștiinței noastre. Preot catolic și preot ortodox! Da; ori cine poate avea convingeri bune și curate despre ei, dacă pătrunde în tainele vieții în împrejurările și îndatoririle unuia și altuia!

Și acum să nu poetizăm, și cu po-doaba dulce a graiului frumos, ce subjugă, să nu suplînim sinceritatea expunerii noastre! *Preotul romano-catolic e singur; adică nu; ci el și biblioteca sa, cu toată comoara de cunoștințe puse la dispoziția unui om, vestitor aici jos, a luminii celet de sus!!*

Preotul gr.-ort. român, căci de el e vorba, în înțelesul așezămintelor sfintelor canoane, bazate pe adevărul sfintei Scripturi, că preotul are să fie bărbat al unei femei, nu-i singur, ci căsătorit. În anii dintâi ai vieții pastorale nu biblioteca, ci pruncii, în șir, căți i-a dat Dumnezeu, îi formează preocuparea continuă: pe fetițe cum să le mărire și mai ales cu ce, pe feciori cum să-i studieze, și, mai ales de unde.

Preotul romano-catolic așadar este în condițiunile vieții sale liniștit, că nici casă, nici inasă, nici nevastă, nici copii, nu-l împedică!

În afară de aceasta, poporul căruia îi servește, e superior, atât în privința religioasă-morală, cât și în cea culturală.

Religia Germanului nu-i o datină, n'o ține numai pentru că așa s'a pomenit, ci pentru că-i o convingere, o trebuință a sufletului său cultivat; ear această cultură, adevărat, în parte, se poate atribui preotului său; dar numai în parte.

Educația și instrucția Germanului, chiar din obiectele celelalte ale învățămîntului, e adumbrată de spiritul divinității ear în genere, cultura lor, e mai veche decât a noastră.

Să nu uităm apoi, că religionea romano-catolică este o religie de stat, sprijinită și susținută de toate guvernele. Și chiar dacă nici decît nu s'ar lucra prin ea ca să se slăbească ortodoxismul, totuși cu ochi mai buni privită decât bunăoară religia noastră, care e, totodată și *legă românească!!*

Cum a trăit poporul nostru și cum era sufletul lui prin vremurile depărtate înainte cu mult chiar de legile politice bericești? Ca fiii ascultători în jurul unii tată bun! Preotul român ortodox i-a fost lumina și scutul prin vremile grele. El a fost tată al tuturor, pentru că era tată la săi! Avea legături de sânge cu poporul era, cum zic și azi oamenii de preot, care le place: *«Dumnezeu întâi, ear D-Te părinte, ești aci pe pămînt, al doilea!»*

Asta n'o ziceau pentru catichizație, pentru altceva...

Noi am arat și-am sămănat alături de el, cu țaranul. Nu l-am luminat cu învățături multe din religie, nici din alte domenii științifice, dar am plîns când plîngea și ne-am bucurat, când se bucura el, pentru durerea și veselia din pămînt eșea, cu pămîntul și prin el, toți de-o potrivă erau frați și surori.

Aci zace taina legăturii și a superiorității preoților români față de popor, raport cu preoții romano-catolici.

Sărăcia cu nevoile ei izvorite din eștia pămîntului și sângele ne-a unit, ne întărit, ne-a înfrățit cu poporul!

Obicinuit ast-fel, înzadar ar veni acum bogățiile lui Darie, ori ale lui Pimpărat, poporul tot va ținea și pe departe la preotul său, căci este al său cu carne, cu oasele, cu sufletul!!

Catichizația, adevărat, e și ar fi un progres mare, dacă coarnele plugului n'ar fi în cale, iar pentru cei-ce au conștientizat servească de îndreptar pățania unora și altora dintre frați, cari pentru dragostea neam și-au atras odiul asupra lor!...

Constatăm, așa dar, aici, că ori-cum priveliștii reale și fictive au și vor avea după credința noastră preoții romano-catolici.

Infrățirea cîntăreților.

De-aș fi un mag pricepător de taine,
Pe pieptul vos' urechia mi-aș pleca-o;
Aș asculta o muzică cerească
Și harfa fermecată vi-aș fura-o.
Ie inima! In ea-l comoara firii
Și o păstrați, cu straje, zi și noapte:
Ce fericiți mai sunteți toți cu dînsa,
Și cât noroc din ea veți ști voi scoate!...

Câte lumini vor străluci prin sate
La casele Românilor, sârmanii!
Ce lămpi fericeii vor umplea 'n orașe
Pustiul nopții 'ntunecat cu anii!
Va fi o desfătare fără seamăn,
Și vom visa, că soare nou răsare
Lucind prin codrii, prin adineii păreie,
Și-a fi din munți un chiot până 'n mare!

Ce sfîntă, ce frumoasă infrățire
Legarăți voi, împinși de un dor ferbinte:
Să 'mpodobii iubita noastră limbă
Să dea cu zor spre ținta-l înainte!
Și nimenea, pribeag, in casa voastră
Să nu străbată fără de șială;
Ah! cât de mult v'admir, de aci din umbră,
In strălucirea voastră cea regală!

Robit de raza, ce-mi atinge fața
Din templul vostru plin de viață nouă,
Imi simt arterele bătînd sălbatic,
Ingenunchiez, iar mâinile amîndouă
Le 'ntind năvalnic cătră sfîntul soare,
Și plîng și rid de atîta veselie,
Ce văd pe strămoșeștile ogoare
De când răsare doina de sub glie!...

Parfumul florilor și iarba moale
Mai dulce-l și mai plină de viață:
Voi infrățirăți cerul cu pămîntul
De când v'ați sărutat cu dor pe față!
Un neam viteaz ie mîndru, că v'are,
Și pretutindenî numele vi-l poartă:
De acum vi-l scris cu aur viitorul
Și ie statornică a voastră soartă!

Străinii n'or avea mai mult cuvîntul
Să ne arunce in obraz ocară,
Că vestitorii cîntecelor noastre
N'au adăpost in largă noastră țară.
Pe brațe v'alintăm, cu drag v' strîngem
La sîn, ca pe odoare nestimate
Că 'n urma voastră crește bucuria
Prin zile, cu noroc, nenumărate.

Al. Muntean al lui Vasile.

DELA ORADE.

Motto: Pleacă Sever la Orade
Sociu-l ține, Millye-l rade.

Lung e Severuț, dar mai lungă e calea
pîn' la Orade. Tot cu plăcinte de te-ar ținea
Orădanii, nici atunci nu bucurous te hotărăști să o faci.

Numai căt Ungurul are cuvîntul de „muszaj”;
se zice, că ar fi nemțesc, dar eu nu o cred,
sună prea pe unguște.

Și din „muszaj” a plecat și Sever la Orade.
I-se trimisese carte cu pecete, ca să fie pe 26
și 27 Octombrie la Curte. Și Curtea l'a și primit
foarte grațios, l'a poștit să șadă. Adicăte: curtea
cu jurați.

Trei procese de presa de-odată! Auzeți
etwas. Jupănul Tisza nu glumește, vrea să vă
ce *training* au ziaristi români? A asuda o zi
intea juraților: e *nimic*. A asuda două zile:
deja ceva. Dar trei zile după oaltă: e „*bajnok*”
Și Severuț, ajutat de apărătorul său,
dovedit atât de viguros, in cât deja a ză-
domniul jurați începură ei a asuda, ear a
și s'au bucurat că scapă * teafert!...

Se pertracta primul proces, cel cu fibru
Hadfi-Hadzici. Apărătorul era in elementul
și săgeată după săgeată sbura asupra volnicos
satarp dela Sîn-Miclăusul-mare. El ședea
auditor pe o bancă, avînd de-a dreapta și
stînga sa câte un Român. Și de câte-ori
apostrofa aspru, nemilos Dr. Suciu, vecin
Hadfi din bancă dădeau din cap semn că: Așa-
Bietul Hadfi nici nu mai cuteza a se
in latură, dar nici privirea apărătorului
putea să o supoarte, — pusese deci ochii
pămînt. Ce va fi cugetat?... Doar îi va fi
in minte zisa, că „*puor es haumuv wogm*”
— chiar fibirău fiind!

Venise sârmanul Hadfi după reparația
torităților sale la Orade și se duse ofînd: „*Fi
egy* . . . de csunyan letett az a hunczut
Adică-te îl descrișese urît dl Suciu.
— dar fidel!

Triplu-acuzatul ședea in mijlocul sale
față avea senatul judecătoresc, de dreapta
jurații și de stînga apărătorul. Nu-i vorba,
rarea de fel n'a fost stîngace, dar dacă se
apără dl Bocu și cu dreapta, nu ținea
întregi o singură pertractare...

sunt totuș cu mult mai străini, mai departe chiar prin firea lucrurilor de ai de cât suntem noi de poporul nostru! Și de vom ține pe veacuri înainte, cum voră înaintașii noștri, bătrânii preoți români, la legăturile sfinte cu poporul nostru vom catichiza noi, sau frații învățători, una e, nimic și nimeni nu ne va putea străina și despărți de el.

Și de-ar catichiza mai o mie de ani preotul romano-catolic, trebuind să rămână în starea, în care îl știm azi, și pe mai departe, nu va înțelege nici odată cum se învârtă și cum simte sufletul poporului român.

Din toate acestea rezultă în chip nedoiios, că superioritatea în cultură—reală și aparentă e indiferent — a preotului romano-catolic față de preotul român, nu poate sluji cu temelă la o comparație, pentru că norocul neamului românesc a fost sădit în începutul înființării sale în lume în glia și în sângele strămoșesc. Noi suntem ai lui Dumnezeu, pământul și viața ni-l una în veci.

Am ținut să deschid numai ușa chestiei acesteia, ca să se curme odată închișturile greșite, asemănările și deducțiile falze din tema raportului preotului romano-catolic și a celui român răsăritean, căci prea mulți aceia chiar dintr-ai noștri cari necunoștința lor asupra adevărului aruncă în noi cu pietri și cu tină, în loc să ne dea cuviincioși pălăria.

Cherechiu, 1904.

Al. Munteanu al lui Vasile.
preot.

Războiul ruso-japonez.

Aplanându-se conflictul dintre Anglia și Rusia pe cale pacifică, flota rusească a putut să se deplaseze mai departe de la Vigo, unde Anglia o să petreacă o săptămână de zile până ce Rusia nu dă satisfacție deplină Angliei pentru simplarea barbară de la Hull. — Privirea Europei se îndreaptă acum din nou spre Port Arthur.

Dealtcum nu ședea Severuț pe „banca gazetelor“, ci pe scaun Thonet și avea o mână dinainte. Avea adevărat pe lângă rolul de reporter și misiunea de reporter despre propriul proces. La început nota Sever diligent, dar târziu — nemișcat asculta și el discursul ore al apărătorului său. Îi era mai plăcut să acuzat decât reporter.

Bătrânul Millye, președintele senatului județesc, era culant și destul de indulgent față de apărător. Acesta știind că de aceea e la tribunal, ca să apere cu demnitate „Tribuna“ — el nu-și impunea rezervă în espunerea adevărurilor crude când era vorba de neîndreptățile, cari trebuie să le sufere Români.

Bătrânul președinte simțea că înfierarea e prea-prea și ridică deja mâna spre a da lașonul dlui Suci, ca să se oprească într-o fiartă de o adoniare, — dar apărătorul cu o parafulgeră lute trecea adevărat la exemple din istoria Ungurimei, povestind despre Vessely, Lovassy etc; și mâna lui Millye cădea, și el i-se reoglindea duios și dl Suci era rău de pericolul d'a fi întrerupt.

Șistarovățul și el e ceva. A dat de lucru zile curții cu jurați din Orade. Severuț e născut în Șistarovăț, e fiul fostului apărător de acolo, fericitul Georgiu Bocu, cel care a compus „Doina lui Lucaciu“. Apărătorul e asemenea fiul Șistarovățului și pe deasupra „nașul“ lui Sever.

Și ce joc al vieții. „Naș“ trebuî să-l fie la botezul al doilea, când îl botezara la Orade verdict, dându-i numele de „Izgató“, pe româneste „Martir“.

Japonezii se sforțază să ia acest oraș înțarit pentru ziua numelui împăratului japonez. De asemenea își concentrează ambiții beligeranți puteri mari și își întregesc perdelile îndurate în Mandciuria, ca să poată intra de nou în foc poate mai groaznic ca până acum. Concentrările se fac în apropiere de râul Șa. Aici se va da înfricoșata lovitură, care va avea să slăbească considerabil de mult pe unul dintre luptători, ori poate pe amândoi de odată.

Groză de moarte.

Armata rusă atacă. Arșița soarelui dogoritor încălzea aerul cu o intensitate să topești și fierul, de vreme ce văzduhul era plin de colb, care întinea orizontul în departare. Iarba verde era călcată și dripită la pământ sub greutatea sutelor de mii de picioare. Singur porumbul era care mai oferia adăpost într-o câmpie amicului și neamicului fără deosebire.

Acum o companie de infanterie rusă se retrăsese în fugă, căutând scut grabnic în porumbiște, care cât timp dura mișcarea, se clătina și tremura ca de groază de ceea-ce va să urmeze. Compania aceasta a fugit fără comandant întogmai ca o turmă de oi fără păstor, ascultând mai mult de instinctul ei animalic, care îi inspira dorul de viață. Acum zăcea coala în pădurea de porumb așternută la pământ, tăcută, abia resuflând, ascultând și tremurând la orice sunet de groază și nepădită de gândul morții năvalnice. Din direcțiunea, din care a venit, după cum se părea din ascunziș, se auzia sunete de puști, de dobe, uneori mai tare, altă dată mai încet. Din când în când se auzia câte o salvă de pușcă acompaniată de înfricoșate bubuituri de tunuri, de se cutremura cerul și pământul.

Abia se așeză compania rusă aici în porumbiște, când începu să se verse ploaia de gloanțe din tabera japoneză. Rușii ședea liniștiți ca morți, strângând pușca în mână spasmodic, și ascunzându-și fiecare frica să nu-și tradeze lașitatea. De odată se aud pași șgomotoși: un bărbat în uniformă dilacerată și acoperită de praf, fără sabie se apropie repede de porumbiște cu fața cruntă și neagră de furie. Era comandantul rănit.

El, cel-ce cunoaștea și gândul feciorilor săi, pe cari el i-a instruit, i-a iubit ca pe proprii săi fii, și i-a adus cu fruntea ridicată să secere glorie dar rușine la nici un caz, — el fu acum tradat. Cât de mult ura el acum pe acești voinici lași, cari prețuiu mai mult viața rușinoasă, decât moartea onorifică.

Ajuns la porumbiște, se opri abia resuflând, fără a putea scoate un grai măcar de furie, cu ură și desperat până la nebunie.

El știa că toți se află aici, el bravul căpitan tradat simțea că numai mai la câțiva pași se află „copil“ săi zdrobiți de frica morții — dar n'avea nici atâtea putere să strige și să le dea de știre că el, căpitanul lor îi caută, necum să le însuflească noi cuvinte de îmbărbătare.

Bătrânul oficer stătea dus pe gânduri, perdut în ființa sa și de odată cuprins de o imensă durere începu să suspine, căzând leșinat la pământ fără să se mai cugete la gloanțele cari cădeau cu droaia în jurul său. În această stare nu-i păsa dacă un glonte nemilos l-ar nimeri, să-l scape de rușine. Căci ce înțeles mai avea să trăiască, când în chipul acesta-i fuse batjocorită cinstea sa militară. Revenit în fire, începe să răcnească:

— Unde sunt miserabilii și mișei! Atunci de odată în apropiere începe porumbul să se scuture ca de vânt și printre tufei se văzu fața unui sergent bătrân, venind spre căpitan. Ca fulgerul sare acesta în picioare.

— Ah și tu Ștefan Atanasoviț? — strigă căpitanul, aruncându-se asupra subalternului său necredincios, care stătea palid, tremurător în oasele sale, și neîndreznind să privească în ochii superiorului său.

— O căpitane, căpitane, — răspunsă dela o vreme sergentul — nici eu nu știu cum s'a întâmplat.

— Nici tu nu știi?

Sergentul stătea în fața căpitanului cu respect ridicând mâna pentru a-l saluta.

Atunci căpitanul infuriat la culme își prefăcu mâna în pumn și lovea cu necruțare pe sergent în obraz, care sta nemișcat pe când îi curgeau lacrimile șiroaie de durere. Era zdrobit și el gândindu-se la desonoarea adu-ă căpitanului său.

Gloanțele șueră prin văzduh, căzând în jurul lor ca grindina; ei însă stăteau aici nepă-

rători de moartea sburătoare, ce umplea atmosfera cu miros greu, înăbușitor.

— Se chem soldații căpitane?

— Miserabilii, mișei! De ce vor mai fi buni?

— Strigă-i pe nume căpitane și îți vor răspunde.

Asta fu o idee minunată.

Cu o voce ca și cum ar fi la paradă căpitanul a început să-și strige soldații pe nume.

— Mort!

— Rănit!

— Lipsese! răspunde din când în când sergentul, dacă din porumbiște nu venia nici un glas.

Soldații rămași în viață venă au rușinoși cu ochii ațintiți în pământ luându-și locul obicinuit din rând. Din când în când se mai auzia câte un țipet dureros și câte un soldat cădea la pământ mort ori rănit gemând de durere. Rându-șurile se strângeau, și golul se umplea.

Căpitanul stătea în fața lor nebăgând în seamă pe răniți, ci mustra compania cu cuvinte aspre și pline de inverșunare. Acum nu mai era căpitanul lor iubit, ci judecător fără îndurare.

— Ce ați făcut mișeiilor? întrebă căpitanul plin de furie.

Fetele palide ale soldaților deveneau și mai palide dar nici unul nu putea răspunde.

— Ce ați făcut? V'ați uitat de jurământul vostru, ați desonorat uniforma, mișei, miserabilii, oameni de nimic.

Gloanțele șueră în jurul lor, dar mâna aceasta de oameni stătea nemișcată în mijlocul unei tăceri mormântale.

— Noi ne-am uitat de țar, ne-am uitat de jurământul nostru — se aude ca un gemet greu dintre rîndurile feciorilor. — Suntem vinovați, pedepsește-ne căpitane.

Căpitanul la auzul acestor cuvinte se umplu de bucurie.

— Copil! — zisă acum căpitanul, și eu sunt vinovat, că am suferit să se întâmple una ca asta. Veniți acum împreună să rezbim împotriva morții.

El își așază pe cap chipiul prăfuit și găurit de gloanțe și făcându-și semnul crucei zisă din nou:

— Ertăți pe bătrânul vostru fraților!

— Iartă-ne căpitane! — strigară acum soldații.

— Părintele nostru ne va ierta pe toți! ripostă căpitanul. — Acum marș înainte!

Intr'aceea coloana rusă este bătută și fuge desnădăjduită din naintea dușmanului, care o urmărește aprig.

Atunci deodată iasă din porumbiște o mână de oameni. Ei înaintează tăcuți și în ordine, ca și când ar merge la paradă. Dar pe fețele tuturor se putea citi hotărîrea de a învinge, ori a muri. Un căpitan bătrîn cu uniforma sfâșiată de gloanțe merge înaintea lor. Nici unul nu se da napoi; chiar și cei răniți căzând se sculau și mergeau mai departe.

Trompetele sunară pentru retragere, dar mica companie deci ată parcă nici nu voia să audă. Ei s'au condamnat la moarte împreună cu căpitanul lor pentru greșala de mai înainte, și acum cu toți vor să expeze.

Când se apropiară de frontul Japonezilor, dedură din peptul lor un hurra puternic, care fu înneecat de *banzai* al Japonezilor.

Hurra!

Banzai!

În momentul următor rezervele rusești veniră întru ajutor companiei eroice, care lupta cu o putere japoneză superioară!

Soarele chiar asinți, îmbrăcând în lumină de aur înălțimile dela Yantai. Japonezii fură goști și atacul generalului Kuroki paralizat.

Pittsburg, (America).

Traducere de Ilie Martin.

Alegeri la comitat.

Atragem atențiunea fruntașilor alegători din cercurile electorale ale comitatului Arad să se înțeleagă de cu vreme și să aleagă membrii pentru congregație pe atari bărbați, pe cari îi cunosc și despre cari știu că au tragere pentru popor. Alegerile se vor face Joi, la 17 Nov. n.

Correspondență.

Prea On Redacțiune!

Subscrisul prin aceasta vin a mă ruga cu tot respectul de a se da publicității următoarele șire:

O parte din tinerimea română adultă din loc a dat o petrecere populară cu declamațiuni și cântări la 9 Oct. st. n. a. c. în școala gr. or. română.

Petrecerea s'a dat în favorul de a se înființa o bibliotecă populară și pentru de a se procura cărți de cântări pe note, etc.

Cu multa plăcere iau condeiul spre a aduce la cunoștință on. public numele tuturor acelor bine voitori cari ni-au onorat cu prezența și au contribuit după cum urmează:

Petru Mihui, preot (Hodol) 3 coroane, Alexandru Iovan inv. 2 cor. Raveca Cibean 2 cor. Anica Popa 1 cor. Sofia Cămpcan 2 cor. Veta Dudaș 1 cor. Ioan Peternel 2 coroane, Gabriela Piso 1 cor. Eugen Grecu, secretar la banca Hodoleana 2 cor. Vasilie Pipoș prot. pens. 1 cor. Petru Floria 2 cor. Lazar Pipoș 2 cor. Florica Tomotaș 1 cor. Petru Bărsăian 1 cor. Andronic Tomotaș jun. 1 cor. Ludovica Bugnar 2 cor. Lina Furdoiu 1 cor. Floarea Mărza 1 cor. Anica Solonic 1 cor. Vitan Géza notar cercual (Certeș) 5 coroane Vászicek Gyula jurist 3 coroane. Bokó János 2 coroane Sabin Pleter 1 coroană Nicolae Lisca 1 cor. Vasilie Susan 1 cor. Dumitru Ghîț 2 cor. Valeria Crișan 1 cor. Iosefina Altman 1 cor. Longin Oprean 1 cor. Petru Bodrean 1 cor. Petru Dudaș 2 coroane, Dumitru Moșoi, George Moșoi, George Moșoi, Dumitru Todoran, Iosif Montoi Dumitru Todoran, Iosif Montoi și George Logojan coriști din Săcărâmb câte 1 cor. Milidon Cranic 1 cor. Dafina Tinișer, Toader Bugnar, George Bărsăian câte 1 cor. Aron Suciu 1 cor. Petru Gabor par. gr. or. în Certeș 3 cor. Petru Faur 1 cor. 40 fil. Andronic Morar 1 cor. Floarea Trif 1 cor. Ioan Vințan 1 cor. George Tomșa 2 coroane, Petru Mealba 1 cor. Ioan Cranic 2 coroane Petru Cibean și Toader Cibean câte 1 cor. Avram Cibean și Heutshy Simon câte 2 cor. Petru Curtean, Ioan Giurgiu, Floarea Belea, Leskovits Feri, Ștetan Dudaș, Cornel Cămpcan și Iacob Budu câte 1 coroană Ioan Faeran 80 fil. Petru Medrea 60 fil. Floarea Belea 1 cor. — Iosif Medrea 50 fileri.

Suma totală a fost de 102 cor. 30 fil. din care substrăgându-se spesele de aranjament și pentru muzică în sumă de 70 cor. 30 fil. a mai rămas ca venit curat 32 cor. care sumă sa și predat la presidiul com. par. spre a se și procura manualele ce sunt mai de lipsă.

Mulumim în special Domnișoarelor Olivia Mihui și Gabriela Piso pentru-că au avut buna voință și neau dat ajutorul la instruirea fetelor june la unele declamațiuni.

Hodol, 12 Octombrie st. n. 1904.

Raportorul.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 4 Novembre 1904.

— Liber. Dl. V. E. Moldovan, publicist care 7 luni de zile a robit temniță amară pentru neam, a scăpat zilele trecute întreg și sănătos. Il felicităm din inimă!

— Vizita regelui Serbiei la Sofia. La prânzul de gală dat în onoarea Regelui Serbiei, Principele Ferdinand a ridicat un toast pentru Rege zicând că vizita sa va constitui un eveniment în istoria contemporană a celor două popoare prin primirea unanim de cordială făcută suveranului sârb.

Poporul bulgar probează prin atitudinea sa că recunoaște necesitatea unei legături intime și frățești cu poporul sârb.

Principele n'are nici o îndoială că vizita Regelui va întări această convingere și va asigura o dezvoltare normală și fericită.

Avansurile făcute în mod reciproc de ambele state va contribui la triumful sforțurilor noastre comune pentru conservarea păcii.

Regele Serbiei, răspunzând la toastul principelui Ferdinand, a făcut urări pentru Principe și pentru Bulgaria și a adăugat:

După tradițiile familiei mele, am făcut, dela urcarea mea pe tron, totul cu puțință pentru ca convingerea comunității de interese și necesitatea unui acord comun, care are adânci rădăcini în toate stratele poporului sârb să se întărească și să devie baza politicii sârbești.

Regele este fericit de a constata că principele Bulgariei, fiind pătruns de aceleași sentimente, s'a putut crea condițiunile necesare unui traiu frățesc între cele două popoare.

Sinceritatea primirei ce i s'a făcut în Bulgaria, va convinge poporul sârb că sentimentele sale pentru poporul frate bulgar găsesc un ecou sincer la poporul bulgar.

Regele exprimă dorința ca această a doua întrevedere să reîntărească opera începută pentru raporturile intime dintre cele două țări și pentru dănuirea ambelor state.

Regele Serbiei a vizitat ieri după amiază agenția diplomatică a Serbiei, unde a primit pe membrii coloniei sârbești. Mai târziu a vizitat localul Sinodului bulgar, și a făcut o vizită prezidentului consiliului de ministrii.

Azi dimineață Regele a azistat la revista militară, apoi a vizitat monumentul țarului liberator.

La orele 2 p. m. Regele Serbiei a părăsit Sofia.

O mulțime enormă l'a aclamat pe tot parcursul până la gară precum și în momentul plecării.

La gară principele Ferdinand s'a urcat în vagonul regal unde a avut o scurtă conversație cu regele Petru.

În momentul plecării cei doi suverani și-au luat rămas bun în modul cel mai cordial, îmbrățișându-se de mai multe ori.

Trenul regal s'a pus apoi în mișcare în mijlocul uralelor asistenței.

În momentul plecării au fost trase 101 salve de artilerie.

— Istoria pentru începutul Românilor de Petru Maior. Nu este permis să fie casă, inteligent ori țăran care să nu cunoască și să n'aibe între mult-puținele sale cărți și cartea marelui nostru istoriograf Petru Maior asupra istoriei pentru începutul Românilor. A trăi și a muri fără a cunoaște această carte de aur a neamului românesc nu se chiamă viață de Român, căci prin asta se neglișă ca mai elementară datorință națională: de a ne cunoaște obârșia noastră, din neamul cel mai strălucit. Această carte scrisă nu cu mare aparat științific, dar clar simplu, cu argumente puternice izvorite din o minte sănătoasă, dintr'o dreptate trasă la îndoială din partea dușmanilor nostri, și dintr'o inimă mare și generoasă de Român. Din fiecare frază, fiecare pagină ese la iveală aceea iubire neasămănată de neam, acel devotament însușit, aceea jertfire de sine, pe care ilustrul autor le-a pus drept exemplu de imitat înaintea ochilor urmașilor săi. Pe timpul, când brațul ne era încătușat, și voința suverană a poporului român subjugată, prima noastră afirmare s'a săvârșit pe câmpul intelectual. Aci cuceriserăm noi primele noastre succese cari ne ridicară la suprafață și îndreptară privirile lumii spre noi, aci dăsam primele semne de viață, și ne zvârcoleam din ce în ce mai tare până ce în fine ne desamorțirăm și revenirăm la nouă viață națională.

A cunoaște aceste vremuri, în cari geniul național se înalță cu atâta forță și mândrie, este o datorință inomisibilă. Se impune fiecărui Român de bine, mai ales țăranimei noastre să cunoască mai adânc și mai pătrunzător ideile mărețe ce agitau și frământau națiunea română înainte cu 50—100 ani. Indemnăm deci pe țăranii nostri să dea importanță cu mult mai mare trecutului nostru viforos, decât pân'aci, căci în acest trecut vor afla izvor nesecat pentru noul puteri, nou entuziasm, cari îi va face să-și poarte greutățile prezentului mai ușor și cu mai multă încredere în viitor. Cunoașterea trecutului se impune fiecărui Român dela cel mai învățat până la cel din urmă cercurar. Este drept, că nu în totdeauna sunt mijloace pentru a ajunge la această cunoștință fiind cărțile românești scumpe, dar chiar pentru-că la noi puțin se cetește, sunt cărțile scumpe, nefiind cine să le cetească.

În timpul din urmă s'au înființat și la noi bibliotecile populare cu cărțilecele eftine, dar cari tractează de multe ori cu totulul tot alt-ceva, decât ceea ce de fapt ar trebui. Acum se ofere ocaziunea tuturor cărturarilor români să-și procure o carte de valoare pentru un preț aproape ridicul și anume Istoria pentru începutul Româ-

nilor de nemuritorul nostru istoriograf Petru Maior. Această carte, care mai nainte costa 5 coroane se poată câpăta acum pentru o coroană. A se comanda dela Societatea Petru Maior din Buda-pesta (Molnár utca 20 II. 10), având să se trimită costul și spesele pentru porto la oală: cor. 20 bani secretarului numitei societăți Mihai Șerban s'ud. în fil. Esie recomandabil ca dintr'o comunitate să se adăture mai mulți cărturari, fiind și speșele pentru expediție mai nict în cazul acesta.

— Senația din Timișoara. Deputatul die-tal Dr. Lendl Adolf descopere în „Magyar Közélet” senaționale malversațiuni la internatul pedagogiei de stat din Timișoara. Se zice adevă că menagiul dela internat l'ar fi luat în întreprindere însuși directorul preparandiei pe numele societății sale, aceia ce a mascat astfel, că contrahenta directoară a iscălit cu numele familiar contractul ca la minister să nu fie observat acest lucru. Se impută apoi, că în locul directorului inspectorul regesc a iscălit acel contract și l-a susternut la minister, bănuindu-l, că ar fi primit daruri dela director, anume lapte, vin și mai știu ce. Astfel s'ar fi îmbogățit directorul încât acum stă la o avere de 200.000 cor. Ca ilustrație aduce, că laptele la furnizat din lăptăria proprie, dar așa, că mai nainte l-a trimis de la smântânit, în fabrica de unt și apoi zărul la rescumpărat câte cu 1—2 cor. litra de l-a dat de dejun tinerimei. Face speculă și cu cărțile pe cari le cumpără câte cu 10% rabat și apoi rabatul îl băgă la buzunar. Pe lângă aceste mai ține la sine în cortel 21 elevi pe școloteala erarului, scoțit cortelul cu 13 cor. de om la lună. Pe profesorii cari au făcut gură pentru această disordine i-a boicotat din institut. — La tot cazul sunt grave imputările și de aici se va naște un senațional proces, căci directorului se impune apărarea, iar deputatul Lendl are să răspundă pentru acuzele sale, pe cari doar nu le-are fi riscat dacă i-ar lipsi indicii pentru dovedirea lor. Inregistrăm aceste ca simpli cronicari, fără a ne amesteca în trebile lor.

— Din Belgrad. În Serbia partidele politice sunt supuse în cele mai mari fluctuațiuni și schimbări. Chiar în toate țările balcanice există partide cu un trecut, cu tradiție, cu un program și principii. În Serbia însă, partidele aci se încheagă, aci dispar de pe arena pe care s'au manifestat un moment. Cauza e că acolo nu avem o oligarhie, nu avem o aristocrație, ci e un democratism care se miscă fără principii hotărâte! și cum desagerarea poporului se face totdeauna cu ușurință când interesele ei sunt în joc sau când poștelele nu sunt pe deplin satisfăcute, rezultă că și partidele de ocazie nu viază decât atât cât se sprîjină pe concursul provizoriu al poporului.

În Serbia partidele nu trăesc mai și exercită o influință mai reală nu prin ele însăși ci prin șeful care le conduce; ceea ce probează că de inteligența și ingeniositatea șefului depinde și consistența grupului care represintă o idee, o aspirațiune, și care se prezintă imediat în public sub eticheta de partid. Acelaș proces se petrece și în alte țări balcanice, de pildă în Grecia, unde avem un partid care poartă numele șefului lor, adică Delianisti, și în Bulgaria unde avem pe Stambuloviști, și Stancoviști. În țările acestea șefii au imprumutat numele partidului nu ideile au pus marca.

În vederea înființării din nou a partidului liberal, ca partid de forță și popularitate, Ribaratș a întrunit peste 3000 de persoane. Dămineca trecută, la Belgrad. Congresul acesta se compunea, după cum am zis exclusiv din țărani aproape și adunarea reclama vechea firmă a partidului liberal, dar care, după propunerea președintelui Ribaratș și a lui Rafailoviț, va fi înlocuită prin aceea de partid național. Mulți membrii, cari i-a întrunit nu un program și o idee, ci o firmă, veche au părăsit ședința ostentativ, văzând că nu pot reuși a face și să se admită firma de partid liberal. Fapta prin care a ținut să-și ilustreze programul noul partid naționalist, a fost aceea că congresul a votat o moțiune prin care se critică călătoria Regelui Petru la Sofia, călătorie pe care naționaliștii o califică ca o înjoare a Serbiei și o înhămare a politicii sale la jugul Bulgariei. Totuși, congresiștii, deși au iscălit astfel de motiuni prezentat la Suveranul lor și au manifestat în mod calm și loial, ceea ce a făcut pe Rege să iasă la balcon și să le mulțumească. Ori cum, noul partid, va caută să se ridice și să se întărească prin popularitate. Va aduce o nouă discordanță încă în Serbia, unde deja partidele

mal bine zis fracțiunile ocazionale, crează o prosperă parlamentară vitioasă.

— **O navelă de a Carmen Sylvei în franceză.** Publicația artistică ilustrată franceză, „*Autome*“, publică, la locul de onoare, „*Și baba*“, fermecătoarea navelă a Carmenei, tradusă în franțuzește de Pierre Loti și frumos ilustrată de un artist român cu numele Bolescu.

— **Un pictor român bănașan.** Ni-se scriu următoarele șire: Biserica noastră gr.-ort. română Mramorac a fost pictată de Iosif Mateiu pictor Pesac, tot dinsul a pictat și întreg iconostasul, tablouri mari din altar, iar acum sunt în vârstă 2 tablouri în mărime de 3 metri și adică Petru și Pavel cari vor fi așezate pe fronțișorul bisericii. Tot susnumitul domn se atrișe și auritura iconostasului, a sculpturii de asuseaunelor, tronurilor, 2 rinduri de ripizi, prearea praporilor și baldachinului.

Sculptorul cu bun renume Iosif, Iuliu Basioc din Berliște a sculptat și a luat asupra sa și măștile iconostasului, tronurilor și scaunelor bisericești noastre precum și sculptarea a două rinduri de ripizi și pregătirea a două sfetnice înaintea altarului. Toate acestea lucrute în lemn sunt o adevărată podoabă a bisericii noastre.

Susnumitul domn a donat și un chivot executat foarte frumos, pentru care primească cele mai mari mulțumiri. Toate lucrurile de sus aflate sunt bune și de comisiunea on. publică și on. com. bis. asupra domnilor sus amintiți, cari pe lângă aceea că sunt români și deci merită a fi răsplățiți, lucrurile de sus le au executat foarte frumos și pe lângă prețuri moderate. *Traian Popovici*, preot.

— **Post de notar comunal.** Ni-se scrie: În Gimeghin (Bihar-Ilye) postul de notar comunal vacant. Gimeghinul e o comună de clasa I. cu o populație aproape exclusiv românească care ar trebui să aleagă român la acest post, care se va încheia pe la sfârșitul lui Noembrie ori începutul lui Decembrie. Avis candidaților de notari.

— **Mulțumită publică.** La „*Masa studenților*“ dela gimnaziul român din Brad au intrat în Decembrie următoarele dăruiri: *Ioan Olariu*, not. Boița venitul curat dela petrecerea din 25 Iunie în Băița-Căinal 7 cor., *Victor Tordășian* dela Itlu paroh în Vale și *Ana Itlu n.* Stirimin, proteasă și fiul lor *Aurel Ioan* cunună eternă pentru fericitul frate: *Octavian Georgiu* elev. III. d. 10 cor. „*Crișana*“ din Brad cunună eternă pentru fr. *Ioan Roman*, paroh în *Luncoiu-de-deșeu*, membru în direcțiune 20 cor. Dăruitorii primesc expresiunea profunde mulțumiri. *Brad*, Noembrie n. 1904 *Comisiunea administrativă Luncoiu-de-sus*.

— **Omor îngrozitor.** Pe drumul de țară a comunei *Secaș* (com. Timișorilor) înghețat în sânge a aflat alături trecătorii pe economul în bună stare *Trifu Ștefan* de acolo. Peste zi fusese în comuna învecinată *Labășinț* ca să-și încaseze banii împrumutați acolo pe interes. Târziu, după ce ieșise luna, a plecat pe jos către casă trăvând altă armă la sine decât un băț în care se prăginea. Tâlharii cari de bună seamă au știut de acest drum al său la *Labășinț*, au sărit din senință asupra lui și cu ceva instrument de feră au tocat în cap. Atâta l-au lovit până ce i-au surzorit creierii. L-au despoiat apoi de puținii bani, câșta putut încasa nefericitul în *Labășinț* lăsându-și victima în drumul mare, el s'au scut canfor. Gendarmeria a pornit cercetare întinsă, dar până acum fără rezultat. Nefericitul *Ștefan* a fost un om cinstit și sărguincios. Are nevastă și copil, cari noaptea întreagă, nebănuind nimic, au petrecut o liniștită, crezând că răpănușul va fi inserat în *Labășinț* și desigur a dormit acolo. El însă a dormit somnul de veci pe drumul de țară. . .

— **Cel mai mic minister din lume.** Parlamentul Tasmaniei se ocupă actualmente cu formarea organizării puterii executive.

Dacă proiectul de lege în discuție va fi votat, insula aceasta va avea cel mai mic minister din lume.

Cabinetul va număra trei membri: președintele consiliului ministrilor finanțelor și ministrul domeniilor. Legislațiunea va fixa ca indemnizare globală suma de 65.000 lei, pe care cei trei miniștri și-o vor împărți de comun acord.

Trebuie să adăugăm însă că Tasmania numără abia 200.000 locuitori, ceea ce n'o împiedică să aibă o Cameră și un Senat.

— **Invitare.** Reuniunea română de cântări din Bătănia arangiază din incidentul conferinței de toamnă a învățătorilor gr. ort. români din despărțământul protopresbiteral al Aradului *Duminecă* în 31 Oct. v. (13 Noembrie n) *Concert și reprezentațiune teatrală* împreună cu petrecere de joc.

— **Invitare.** Comitetul parochial gr.-ort. din Cunța, tractul *Mercurea*, are onoarea a vă invita la sfințirea bisericii nou edificată, care se va celebra *Marți* în 26 Oct. st. v. (8 Noembrie st. n, sf. Dumitru).

Programa: 1. *Marți* dim. la orele 8 actul sfințirii și liturgia solemnă; 2. La 1 oră p. m. banchet, concerta 3 cor; 3. La 3 ore p. m. adunarea despărțământului „*Mercurea*“ ea „*Asociațiune Transilvană*“; 4. Seara la 7 ore concert. Prețul intrării de persoană 1 cor. 20 bani. Pentru viptuali sunt rugate sf. familii a se îngriji, pentru beuturi bune se îngrijește comitetul. Pentru ridicarea nimbului acestei serbări își va da concursul un cor din 15 teologi din seminarul Andreian din Sibiu sub conducerea d-lui prof. de mus. T. Popovici, care cor va cânta în biserică în decursul liturgiei, iar seara va debuta cu următorul program:

1. *Flechtenmacher-Popovici*: „*Dorul însrăinatului*“; 2. *G. Dima*: „*Ha! în horă*“; 3. * * * Solo de flaut (*Victor Murășan*); 4. *P. Popovici*: a) „*Cucule peană galbenă*“, b) „*Toarce lele*“; 5. *I. Vidu*: a) „*Creangă ruptă*“, *D. G. Kiriac*, b) „*Morarul*“; 6. „*Declamațiune*“, (*Titu Morariu*); 7. *I. Vidu*: „*Din șezătoare*“; 8. *Flechtenmacher-Dima*: „*Vivandiera*“ După concert dans. Invitări speciale nu se fac. Cunța 15/28 Oct. 1904. *Comitetul aranjator*.

— **Plata muncii șefilor de Stat.** Statisticianii au socotit cât sunt plătiți șefii de stat pentru un minut de muncă, admitând că lucrează cel puțin șase ore pe zi. Făcând acest calcul în raport cu lista civilă au ajuns la următorul rezultat:

Cel mai bine plătit e țarul Rusiei, care primește 405 lei pe minutul de lucru; vin apoi: împăratul Austriei, 176 lei; Regele Italiei, cu 108 lei; împăratul Germaniei, cu 88 lei; regele Angliei cu 75 lei; regele Spaniei, cu 72 lei; regele Suediei, cu 48 lei; regele Bavariei, cu 40 lei.

M. S. Regele Carol al României e trecut în această statistică cu 8 lei de minutul de lucru.

Cum însă Soveranul României consacră câte 12 și 14 ore muncii sale zilnice, această cifră se găsește considerabil redusă.

— **Introducerea sistemului metric în Anglia și Statele-Unite.** S'a făcut comunicare Academiei de științe din Paris că în fine sistemul metric a început a fi introdus în institutele geodezice și școlile superioare din Anglia și Statele Unite. Se știe că până acum sistemul lor de măsură unitar a fost yardul.

— **Deschiderea Sobraniei din Bulgaria.** Principele *Ferdinand* a deschis sesiunea Sobraniei printr'un discurs în care, făcând aluziune la evenimentele din Macedonia, vede în acordul turco-bulgar rezultate binefăcătoare pentru populațiunile încercate ale Turciei din Europa, prin liberarea celor arestați, rentoacerea exilaților la căminele lor, prin împrumutul de un milion de franci pentru a veni în ajutorul victimelor, iar pentru Bulgaria prin restabilirea unor relațiuni normale.

Decursul relevă sentimentele de simpatie ale Bulgariei pentru Rusia și consideră întrevederea Principelui cu Împăratului *Francisc Iosif* și cu Regele Englierei ca un act de încredere generală pentru Bulgaria.

Mesagiul declară totodată că întrevederea dela Niș este un prim pas spre realizarea înțelegerii sârbo-bulgare iar vizita iminentă a Regelui Serbiei la Sofia ca un gaj al relațiunilor cordiale dintre cele două case domnitoare și celor două popoare frați.

— **O statistică a teatrelor arse.** O curioasă statistică: Dela 1800 încoace treatrele arse au fost în număr de 6000. Desastrelor cele mai teribile în timpul ultimilor 40 de ani au fost următoarele: Teatrul din Altona, la 1865; opera din Cincinnati la 1866; teatrul regal din Drezda

la 1868; teatrul comunal din Brema 1875; teatrul Ring din Viena 1881 (450 victime); teatrul comic din New-York 1884 (300 victime); opera comică din Paris 1886 (250 victime); teatrul regal din Stuttgart 1902. Recordul este ținut de recentul incendiu al teatrului Iroquois din Chicago cu 700 victime.

— **Prețul femeiei.** După dreptul popoarelor vechi, prețul muierii a fost mai mic decât al bărbatului. Moise prețuște bărbatul la 50 iar muerea numai la 30 saci de argint. Homer prețuște muerea cât patru boi. După vechile legi irlandeze muerea nu valorează mai mult ca 9 fl. După dreptul Alleman, o fată valora 200: dar o muieră măritată numai 80 floreni.

— **Bancile populare.** După broșura d-lui *I. G. Duca*, cuprinzând comunicarea făcută de d-sa la Congresul internațional al cooperatiunii din Budapesta, în 1891 în România era o singură bancă populară, în 1899 erau 20, în 1902 erau 700 și azi numărul lor s'a urcat la 1580.

Frumos și îmbucurător progres.

— **Gabriele d'Annunzio** a terminat o nouă tragedie care are titlul „*La Nave*“ (*Corabia*).

Această tragedie, al cărui rol principal va fi interpretat de d-na *Eleonora Duse*, va fi reprezentată pentru prima oară după Paște, la Scala din Milano.

Muzica de scenă va fi a lui *Franchetti*. Acțiunea se petrece în laguna înainte de fondarea Veneției.

— **Chaosul Londrei.** Nică într'un oraș din lume nu se rătăcesc mai multe scrisori ca în Londra. Dar o statistică recentă ne arată că pe acolo se pierd și oameni. Astfel în anul trecut 1903 poliția a înregistrat 35.262 dispăruți. Din aceștia s'au găsit numai jumătate, iar despre rest nu s'a mai aflat nimic. Revine această pierdere la aproape 60 de oameni pe zi.

Dar pentru aceasta nu va rămâne Londra pustie.

Atragem atenția on. public asupra anuțului a lui *Igaz Sândor*.

CONVOCĂRI.

Despărțământul protopopesc Arad, al Reuniunii învățătorilor Români dela școlile populare confesionale ort. din protopopiatele aradane I—VII. La dorința de a putea cerceta stabilimentele economiei de model din *Mezőhegyes*, Ilustrataea Sa Prea Sfințitul Domn episcop și Venerabilul Conzistor cu Nr. 6180/904, ne-au concesi a a ținea de astă-dată conferința tractuală în zi de *Duminecă*. Deci în neceș cu concludul VIII, al conferinței trecute, — convocăm conferința de toamnă a despărțământului nostru, pe *Duminecă* 31 Oct. (13 Noembrie) și *Luni* 1/14 Nov. a. c. în frunțașă comună *Bătănia*.

PROGRAMA:

Ziua primă.

Sedința I. la 9 ore a. m.

1. Participarea la sfânta liturgie și chemarea Duhului Sfânt.

2. Deschiderea conferinței.

3. „Propunerea cetirei conform metodei fonomimic“ prelegere practică. Se va ținea de învățătorul *George Popovici* cu școlarii săi.

4. „Descrierea cărții“ prelegere practică din limba maghiară de *Uroș Totorean*.

Sedința II. la 3 ore p. m.

5. Raportul presidiului.

6. „*Vulcaniamul*“, prelegere publică ținută de profesorul *N. Mihulin*.

7. Executarea concludelor adunării generale.

8. Discuțiune metodică asupra prelegerilor ascultate.

9. Propuneri și interpelări.

10. Constatarea prezențelor, subscrierea declarațiunilor și solvirea taxelor.

11. Soartea prelegătorilor pentru conferința proximă.

Ziua doua.

Excursiune la Mezöhegyes și vizitarea stabilimentelor economice de model.

Arad, la 17/30 Octombrie 1904.

Iosif Moldovan,
președinte.

Ștefan Roja,
secretar.

NB. Membrii sunt rugați a se însinua la presidiu până Duminică la Noembrie 6 (24 Octombrie), pentru a se putea face dispoziții de încuviințare și traserii în număr corăspunzător.

Avizăm cu plăcere, că Reuniunea de cântări din Batania sub conducerea învățătorului George Popoviciu — Duminică seara în 31 Oct. (13 Nov.) — aranjază în onoarea și în favorul Reuniunii concert împreună cu reprezentațiune teatrală.

Reuniunea învățătorilor rom. gr.-or. din desp. Hălmașului își va țineă proxima ședință Joi în 11 24 Noembrie a. c. în opidul Hălmașiu la care sunt invitați a participa membrii Reun. precum și binevoitorii și spriginitorii cauzei învățământului.

PROGRAMA:

1. Chemarea duhului sfânt.
2. Asistare la prelegerea învățătoarei Cornelia Moldovan.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Cuvânt de deschidere.
5. Reflexiuni asupra prelegerii.
6. Executarea concluzelor adunării generale.
7. Citirea eventualelor disertațiuni.
8. Propuneri și interpelări.
9. Fixarea proximei ședințe.
10. Încheiere.

Hălmașiu, la 1 Noembrie v. 1904

Mihail Vidu,
președinte.

Ilie Cristea,
secretar.

Notă: După ședință participare la banchetul ce se va ține în onoarea învățătoarei Paraschiva Moldovan, trecută în stadiul de pensiuine.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericet românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericet rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidieceșei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericescă, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înaintea, — ori contra rambursă. 391 — 12

A apărut:

Nr. 3 al organului *Reuniunii învățătorilor români* din dreapta Murășului redactată de harnicul ei vice-președinte Iosif Moldovan, director al școalelor elem. române din Arad. Cuprinsul: Discursul reprezentantului episcopesc Sever Secula, „Psihologia revoluționarilor” disertație de Ioan Costa, Informațiuni, diverse, economie.

Felurimii.

Locul cel mai rece de pe pământ. Fiind că frigul în unele locuri a fost foarte aspru în eara asta, nu va fi de sigur neplăcut cititorilor noștri, dacă le presintăm următoarele interesante cugetări:

Resultă din observările unui învățat Englez, că locul cel mai rece de pe pământ e Werchonjansk, în Siberia. Până acum se crezuse, că la Irkusk era frigul cel mai aspru, dar la Werchonjansk, temperatura medie se coboară foarte jos. În astă localitate temperatura medie în luna Ianuarie e de 45 grade; în Februarie de 49, în Martie de 33, etc. sub zero. Cel mai mare frig, ce s'a observat vre-o dată, s'a manifestat la 3 Decembre 1871: termometrul se coborise la 62 grade sub zero. Eacă unele din efectele produse de acel frig excesiv: o întreită pele de ren abia ajunge spre a se acoperi astfel, ca sângele să fie împedecat de a îngheța. Ori-ce mișcare de respirație cauzează o senzație dureroasă, nesuferită, la gură și la plămâni. Vaporii esalați îngheață pe loc și se transformă în mici ace de gheață, a căror frecare unele de altele produce un șgomot asemenea cu acela al catifelei sau al unei bucăți de stofă, ce se rupe.

Clasificațiune școlară japoneză. În testimoniile școlare japoneze este înlocuit calculul „purtare morală” cu calculul „înclinare”. O notă pentru „purtarea morală” e considerată de superfluă, fiindcă după părerea pedagogului japonez purtarea este rezultatul caracterului elevului respectiv și prin urmare nu constituie obiect de judecată din partea învățătorului. În rubrica „înclinare” sunt obligați învățătorii a introduce: pentru care obiect sau ocupațiune arată elevul în diferitele ani al vieții sale vre un interes deosebit.

Aceste rubrici indică în decursul anilor înclinarea elevului spre una sau altă carieră. Dacă de pildă elevul arată vre-o predilecție pentru lucrări tehnice și de inginerie, atunci școala respectivă e datoare a ușura elevului trecerea în o școală tehnică sau la facultatea de medicină, în caz că elevul ar arăta interes pentru această carieră. Natural, sunt elevi, cari nu arată nici o înclinare pentru o carieră specială, sau elevi, cari își schimbă ocupațiunile predilecte. Toate acestea însă trebuie introduse în rubrica „înclinare”.

Căsătoriile la animale. Dr. S. Woods Hutchinson publică în ultimul număr din „Contemporary Review” asupra căsătoriilor la animale un lung și extraordinar de interesant articol al cărui sens este: Cel-ce se îndoeste despre existența căsătoriei și despre „sfînțenia” ei chiar la animale, acela nu cunoaște lumea animală. Noi oamenii nu avem monopolul fidelității în căsătorie, tot atât de puțin ca și celelalte virtuți. Maimuțele care seamănă cu om, scrie Hutchinson, sunt monogame într'un grad înalt, probabil pentru toată viața, și celelalte maimuțe sunt monogame, dar pentru o durată mai scurtă.

Măncătorii de insecte n'au fost nici odată poligami, deși aveau raporturi sexuale libere de altfel. Același lucru trebuie spus și de reptile. Se poate spune cu siguranță, că printr'o educație seculară, omul s'a dezvoltat în direcția monogamiei foarte înaintată. Încercările moderne de „căsătorie pe timp” și altele sunt numai încercări de a se reîntoarce la o stare inferioară de dezvoltare o stare la care au ajuns maimuțele ce seamănă cu omul.

La păsări și alte animale se găsesc toate formele de comunitate sexuală, dar majoritatea mare este tot monogamă. Păsările stau pe o scară mai ridicată, în ce privește timpul și afecțiunea în raporturile lor decât mamiferile; la dinsele durată afecțiunii ține mai mult decât la mamifere exceptând maimuțele cari seamănă cu omul celelalte cad mult sub nivel normal și duc o viață destrăbălătă în ce privește raporturile sexuale. Raportul acestor două clase se prezintă probabil astfel, că 90 la sută sunt monogame într'un grad destul de dezvoltat unde tatăl poartă o mare parte a răspunderii pentru mama și copil, iar vro 10 la sută sunt poligame.

Durata relațiunii între cele două sexe la animale se decide prin lungimea timpului în care odrasiele au nevoie de protecțiunea ambilor părinți. Căsătoria monogamă pentru toată viața a supraviețuit tuturor celorlalte forme și a fost primită de orice rasă domitoare din cauză că are cel mai mare număr succesori puternici. O rasă monogamă va învinge în difinitiv o rasă poligamă. Cum speciile se dezvoltă, relațiunea liberă sexuală pentru procreațiune dispăre și se ajunge sau la o formă durabilă a poligamiei sau mai adesea o formă fixă a monogamiei care multe cazuri durează viața întreagă.

Între mamifere stau mai jos rozătoarele cari se unesc numai pentru timpul procreațiunii și apoi se despart. La unele animale aceasta e legată cu o așa de mare lipsă de iubire paternă încât guzganii, epurii de mose, veverițele și alte animale din această specie își omoară propriul copil când îi găsesc în cuib.

După această căsătorie pentru timpul procreațiunii, dar pe o treaptă mai ridicată, vin animalele poligame.

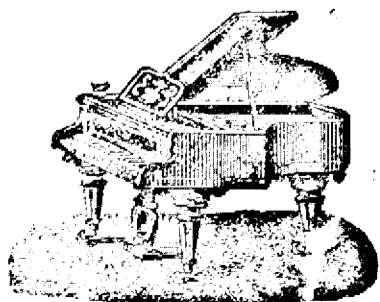
La animale mamifere ridicate, căsătoria monogamă durează tot timpul cât progenitura e dependentă și cu un înalt grad de răspundere paternă. Ea se ată la toate carnivorele mai ridicate, tigrii, lei, leoparzi, lupi, vulpi, la mistreți, la antilope, la unele rozătoare și maimuțele superioare.

Moralitatea mai înaltă a ființelor sălbatice a scăpat omului din pricină că tocmai la animalele domestice se constată o morală zdruncinată. Așa porcul care era monogam, al căruia căsătorie era probabil pe viață și care era unul din toți cei mai atenți și mai buni a devenit liber în raporturile sexuale.

Același lucru se poate spune de căne dacă-l consideri ca un lup domesticit.

Dr. Hutchinson crede, că omul n'a putut domestici decât 6 până la 7 feluri de animale și păsări printr'aceea, pentru că au fost supraexcitați de natură în ce privește raporturile sexuale și au putut fi deprinse a trăi în raporturi sexuale libere. Toate celelalte animale au oroare de această și mor în captivitate.

Cunoscutele obiceiuri morale ale cucului, Hutchinson le explică prin imoralitatea sexuală a femelei poliandrică. „Cucii” sunt probabil poliandrici, de aceea o femelă care primește atenția unei duzine de bărbați nu va avea timp ca să se ocupe cu facerea cuibului și nici un bărbat vesel nu va voi să o ajute la acesta.

FaixJaques

365

fabriant de piano

strada Batthyányi Nr. 35. acordare de piano

Recomandă atelierul său de piano bine asortat, primește ori ce lucru aparținător acestei branșe precum și

Are în deposit
PIANE

de primul rang fabricate în Viena, în patrie și fabricate proprii, pe cari le vinde cu garanță pe bani și pe lângă prețuri de concurs

Inchiriare de piano cu luna.

ECONOMIE.

Arad, 5 Noembrie.

Societățile americane de asigurare.

În editura ziarului de specialitate „Oesterreichische Versicherungs-Zeitung“ din Viena au apărut acum de rurănd două broșuri, cari se ocupă în mod critic cu societățile americane de asigurare și în special cu „New-York“ și „The Mutual“.

În anul 1903, se spune în broșuri, „New-York“ a suferit o pierdere de 83%, milioane cor. „Mutual“ 43 mil. la cursul efectelor. Pe lângă acestea „Mutual“ încheie bilanțul anului 1903 cu un deficit de 15¹/₂ mil. cor.

Causa acestor colosale pagube autorul broșurilor găsește, că este pe deoparte a se căuta împrumuturile acordate pe baza unor taxări incorecte. S'a constatat anume, că din toate împrumuturile hipotecare ce s'au lichidat prin această societate 12% s'au acordat pe baza unei asigurări cu totul false a obiectului. De altă parte între efectele societăților americane o prea mare parte este plasată în acțiuni de întreprinderi, cari în țările, îndeosebi în America, sunt expuse la fluctuații de curs imprecalculabile.

Caracteristic este, că în bilanțurile „Americanelor“ nu se găsesc rezerve pentru eventuale pierderi la curs, cari la o societate bine condusă ar fi permis să lipsească. Statutete societăților europene în cele mai multe cazuri prevăd creșterea de rezerve de pierderi la curs, ba chiar în unele țări și legile normează crearea de astfel de rezerve de precauțiune. Că la „Mutual“ s'a putut întâmpla, ca să se plaseze o cantitate atât de mare în hârtii de speculație pe când în Europa achirarea de acțiuni la societățile de asigurare este direct oprită pentru plasarea rezervelor de siguranță, se explică numai prin următorul fapt. Dintre funcționarii superiori ai societății „Mutual“ — așa constată raportul unui comisar guvernial exmis să facă inspecția numitului institut — sunt membrii în direcțiile și comitetele de supraveghiere la nu mai puțin decât 22 de întreprinderi pe acțiuni, dela cari „Mutual“ a cumulat aceste efecte problematice.

Cât privește reclamele și politica de afaceri a societăților americane, autorul broșurilor pronunță altfel. Reclamele „Americanelor“ nu sunt nici decum de natură a câștiga încrederea oamenilor, cari judecă calm și nu se lasă orbiiți de un lustru esterior. Căci cine privește cu ochii critici prospectele societăților americane, va fi tentat să observe, că aci pondul principal se pune totdeauna numai pe cifrele enorme, cari se scot în relief. Cifrele singure însă, fie ele cât de uriașe, nu dovedesc prin nimic bonitatea și soliditatea unei afaceri. Din contră tocmai extensiunea aceasta enormă a afacerilor peste toate țările pământului locuite de oameni, a trebuit să aibă de urmare, că dela conducerea centrală gestiunea să ajungă incontrollabilă. Politica „Americanelor“, care culminează într'acolo, să se facă alergări galopante după achiziții noi și-a dus acolo, ca să dea la o parte ori-ce considerații cari se impun pentru o controlă a riscurilor. Mania de cuceriri de afaceri le face să spezeze sume enorme, cari nu stau deloc în raport favorabil cu producțiunea afacerilor nouă. Urmarea sunt spese uriașe, procese nenumărate și experiențe fatale într'o regiune sau alta, de a cărei referințe speciale nu se ține control.

Pentru justificarea speselor enorme, cari bat la ochi societățile acestea susțin că prin asigurări multe noană se câștigă riscuri proaspete și sănătoase. Consecuența ar fi prin urmare, că aceste achiziții ar da un profit din submortalitate. Teoretic aceasta afirmare este corectă și indiscutabilă. Numai cât submortalitatea nu poate aduce nici un profit, când plusul cauzat prin ea este consumat întreg sau chiar întrecut prin speșele enorme ce se aruncă pentru achiziții.

Directorii acestor societăți sunt la tot cazul speculanți foarte isteți și cu mult spirit de întreprindere, dar ambiția lor exagerată de a face afaceri colosale, le răpește vederea clară, care este absolut necesară pentru o conducere sănătoasă.

La metodul acesta se pronunță și un ziar englez de vază „The Saturday Review“, care spune un mare adevăr, când zice, că „reclamele americane, cari nu vorbesc decât de cifre enorme și de afaceri uriașe, nu pot face o bună impresie asupra cetitorului inteligent. Nicăiri nu se face în acelea amintire de calitatea facerilor. Reclamele acestea — zice cu drept cuvânt ziarul englez — asupra noastră nu pot avea alt efect decât acela, că ne vor întări în convingerea, că asigurarea este un lucru bun. Dar această convingere ne va îndemna cu atât mai mult, ca să mergem le o societate din patrie, care puțin își bate capul, că este „uriașă“ sau este „mică“, ci caută să fie bine fondată, să se administreze estin, și să-și satisfacă clientela cât se poate mai bine“.

(„Revista economica“).

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

D-lui I. P. L. Șimleu. Am căutat la expediție și am aflat că ziarul se expediază regulat. Am reclamat la poștă.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Să cauta o bucatăreasă în vârstă de 30—40 ani care posedă și limba germană. Adresa I Severineanu, inginer șeful atelierului C. F. R. Turnu-Severin România. 414

Damele Engleze, nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate căpăta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cosmetic inofensiv, care deja după o scurtă folosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesseri, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinereș și vior. Să fim cu atențiune, ca pe fiecare flacon să se poată citi numele lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor, pudră de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin poștă se trimite de către farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsébetfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 367

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. public, că pe Strada Kossuth Nr. 43 în Arad a trecut în posesiunea mea

prăvălia de faur

(mai înainte a lui Stamberger Jozsef)

După o experiență de mai mulți ani câștigată în faărici din Budapesta și Viena, am ajuns în plăcuta situațiune să pot îndeplini tot felul de lucrări dela cele mai simple până la cele mai complicate prompt și pentru prețuri foarte culante.

Rugând binevoitorul sprijin al onor. public, rămân Cu deosebit respect:

Végh István

măestru măsur.

Bijuterii, oroloage, aur călcat și recuisite de argint, seduli de amănetaie cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

A R A D, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de

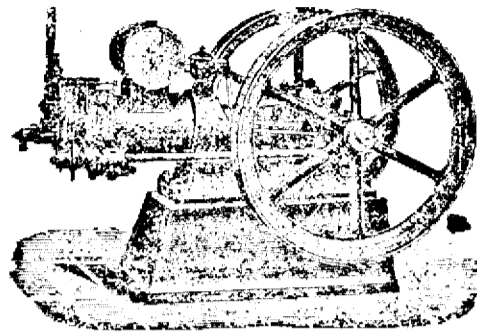
bijuterii și oroloage.

Se caută un învățacel.

Nr. Telefonului 438. 381

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni
de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN

inginer privat.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem. deposit de reflectori, instalațiuni de băi și closete.

Execuțiune specialista de reparațiuni de mașine și c-zane. 313

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

In atențiunea domnilor voluntari!
CZIRÁKY ALAJOS

croitorul regim. 33 de inf. ces. reg.

A R A D,

359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdi Károly) și a pieții Ándrássy.

Am onoare a recomanda în binevoitoarea atențiune a domnilor voluntari magazinul meu bogat asortat cu uniforme militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și ajustări pentru prețuri convenabile, executate în modul cel mai bun.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

A R A D, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețului cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Redactor responsabil în absența d-lui Ioan Buzen-Șirlianu Sever Becu.

Editor-proprietar: George Nichiu.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

in curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La cercetări servește cu informațiuni

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

MARTONFY VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apeducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

— Stipendiu de Paris. —

Cu stimă:

MARTONFY VICTOR

ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárossy Nr. 2.

(Oasa d-lui Purcariu).

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumă și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate metalice.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătare favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cere ori catrală.

Telefoane mici de case, instalare de clopoțele electrice, ori reparația acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Dacă a-ți căutat norocul în altă parte și știți fost înșelați de toanele Fortunei, mângâiați-vă și cereți-Vă norocul la noi cu un los din loteria de clasa.

Colectura noastră e cea mai mare în provincie, și tot odată cea mai favorisată de „Fortuna”, cea ce dovedește că am numărul clienților noștri în mod prompt și culant câștiguri principale de:

200.000, 100.000, 70.000, 30.000, 20.000, 10.000 etc.

Tragera proxima începe la **24 Novembre a. c.** și vă oferăm din depoul nostru deja imputinat:

<u>Los întreg</u>	<u>jumatate</u>	<u>pătrime</u>	<u>optime</u>
C. 12—	C. 6—	C. 3—	C. 150

Câștigul principal în caz favorabil Un milion de Coroane.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

TOT AL DOILEA LOS CÂȘTIGA.

CASA DE BANCĂ

Jacob L. Adler și Fratele

BRAȘOV.